

**ACADEMIA DE ȘTIINȚE
A MOLDOVEI
SECȚIA ȘTIINȚE ALE VIETȚII**

**Bd. Ștefan cel Mare 1
MD-2001, Chișinău, Republica Moldova
Tel/Fax: /373-22/ 21-05-02, 27-24-53,
/373-22/ 27-07-57
E-mail: ssv.asm.md@gmail.com,
sectiamed@asm.md**

**ACADEMY OF SCIENCES
OF MOLDOVA
SECTION LIFE SCIENCES**

**Ștefan cel Mare Ave., 1
MD-2001 Chisinau, Republic of Moldova
Tel/Fax: /373-22/ 21-05-0227-24-53,
/373-22/ 27-07-57
E-mail: ssv.asm.md@gmail.com,
sectiamed@asm.md**

AVIZUL BIROULUI SECȚIEI ȘTIINȚE ALE VIETȚII A AȘM

asupra raportului științific final al proiectului 23.70105.5107.04 ” Identificarea și valorificarea genitorilor valoroși de culturi agricole în crearea unei baze genetice autohtone de interes socio-economic”, din cadrul concursului ” Reziliența Republicii Moldova la situații de criză”, director de proiect: Dr. hab. LUPĂȘCU Galina, Prioritatea II.

Agricultură durabilă, securitate alimentară și siguranța alimentelor, Universitatea de Stat din Moldova, perfectat în baza audierii raportului științific final al implementării proiectelor din domeniile cercetării și inovării la ședința Biroului Secției Științe ale Vieții, din 27 februarie 2026 și a concluziilor experților confidențiali

1. Realizarea scopului și obiectivelor exprimate prin rezultatele obținute

Scopul și obiectivele proiectului au fost realizate în mod consistent, fiind obținute rezultate relevante pentru extinderea bazei genetice la mai multe culturi (grâu comun, grâu durum, triticale, soia și tomate). Au fost identificați genitori valoroși și combinații hibride cu potențial transgresiv pentru productivitate, rezistență la boli și toleranță la stres abiotic. Cercetările au inclus studii complexe de interacțiune genotip–mediu, analiză a variabilității genetice și caracterizarea factorului parental în formarea descendenței. Au fost completate colecții de agenți patogeni, identificate genotipuri rezistente la secetă, temperaturi extreme și stres osmotic, precum și create forme noi, inclusiv un soi de tomate și un soi de triticale transmis spre testare oficială. Rezultatele confirmă atingerea obiectivelor declarate, cu o acoperire tematică largă și o bună corelare între activitățile planificate și realizările obținute.

2. Diseminarea rezultatelor obținute (publicații, participarea la conferințe și expoziții)

Rezultatele științifice obținute în cadrul proiectului se concretizează în publicarea a 27 de lucrări științifice (în reviste recenzate și în volumele congreselor și conferințelor din Republica Moldova și România), precum și în 15 materiale prezentate la saloane de invenții. De asemenea, au fost obținute 13 medalii de aur și 2 de argint la saloane de invenții din România și Republica Moldova.

3. Contribuția rezultatelor proiectului la soluționarea situației de criză și reziliența pe problema abordată

Proiectul contribuie relevant la consolidarea rezilienței sectorului agricol prin identificarea și valorificarea genotipurilor adaptate la factori de stres biotic și abiotic, esențiali în contextul crizelor climatice și alimentare. Au fost identificate genotipuri și combinații hibride cu toleranță la secetă, temperaturi extreme și patogeni, ceea ce oferă resurse genetice valoroase pentru stabilizarea producției agricole. Crearea și promovarea unor forme noi (ex. soi de tomate și triticale transmis spre testare oficială) contribuie la diversificarea sortimentului autohton și reducerea dependenței de importuri. De asemenea, completarea colecțiilor de agenți patogeni și caracterizarea variabilității genetice susțin dezvoltarea unor programe de ameliorare orientate spre adaptare și securitate alimentară. Prin aceste rezultate, proiectul sprijină creșterea capacității de răspuns a agriculturii naționale la situații de criză.

4. Valoarea socio-economică și impactul rezultatelor obținute

Rezultatele proiectului au o valoare socio-economică semnificativă, prin impact direct asupra ameliorării plantelor și securității alimentare. Identificarea genitorilor valoroși și crearea de forme noi cu productivitate și rezistență sporită oferă materiale genetice utile pentru programele de ameliorare și producerea soiurilor adaptate condițiilor locale. Transmiterea unor creații (ex. soi de triticale și soi de tomate) către testarea oficială indică un grad avansat de materializare a rezultatelor. Genotipurile identificate cu toleranță la secetă, temperaturi extreme și stres osmotic pot contribui la stabilizarea producției și reducerea riscurilor pentru fermieri. Impactul științific este consolidat prin extinderea bazei genetice și dezvoltarea resurselor pentru cercetări ulterioare. Totuși, lipsa unor rezultate clare privind brevete sau valorificare economică directă limitează impactul maxim.

5. Participarea tinerilor în proiect. Colaborarea la nivel internațional și național. Oportunitatea de continuare a cercetărilor

Echipa proiectului este formată din 8 cercetători, dintre care unul, cu vârsta de până la 40 de ani, reprezintă 12,5% din totalul membrilor. Colaborare la nivel național: colaborare cu laboratoare din cadrul IGFP, USM; facultatea Tehnologii Alimentare, UTM, în vederea aprecierii calităților de panificație a soiurilor de triticale. Colaborare la nivel internațional: testarea a 5 linii de tomate la stațiunea de cercetare Bacău, România, conform Acordului Nr.21 din 22.10.2024, USM, Chișinău. Din punct de vedere al continuității, proiectul oferă o bază solidă pentru cercetări viitoare, prin colecții biologice, genotipuri valoroase și creații transmise spre testare oficială, ceea ce justifică oportunitatea continuării cercetărilor în programe de ameliorare și adaptare climatică.

Punctajul mediu acordat: 28,5

Concluzii și recomandări:

Rezultatele obținute în cadrul proiectului se aliniază obiectivelor strategice naționale privind adaptarea agriculturii la schimbările climatice, consolidarea securității alimentare și promovarea dezvoltării durabile. Prin identificarea și valorificarea genitorilor pentru culturile agricole de importanță strategică, proiectul contribuie la extinderea bazei genetice și la crearea premiselor pentru dezvoltarea unor soiuri reziliente, adaptate condițiilor pedoclimatice specifice din Republica Moldova. Implementarea acestor rezultate în programele naționale de ameliorare și în practica agricolă susține creșterea competitivității sectorului agroalimentar, reducerea vulnerabilității fermierilor la riscurile climatice și sporirea capacității de răspuns a sistemului agricol la crize. În acest context, proiectul generează un impact strategic pe termen mediu și lung, contribuind la modernizarea și sustenabilitatea agriculturii naționale.

Se propune calificativul general: Foarte bine

Conducător al
Secției Științe ale Vieții
acad.

Eva Gudumac

Conducător adjunct al
Secției Științe ale Vieții
acad.

Ion TODERAȘ

Secretar Științific al Secției
Dr.

Gabriela Romanciuc